

فرم تدوین و ارائه عناوین سفارش پروژه های تحقیقاتی (RFP)

عنوان پروژه:

آسیب‌شناسی و بررسی موانع پیش روی اجرای برنامه سازگاری با کم‌آبی در استان کرمان، صحت‌سنجی عملکرد اعلام شده توسط دستگاه‌ها و ارائه راهکارهای کارآمد با اولویت بهره‌برداری از امکانات و منابع موجود

مبلغ تخمینی (میلیون ریال)

۸۰۰۰

مدت زمان تقریبی انجام پروژه

۱۲

(ماه):

۱- بیان مسئله

استان کرمان یکی از پهناورترین استان‌های کشور است و مردم این استان همیشه در سرزمینی زندگی کرده‌اند که بارندگی بلند مدت آن به مراتب پایین‌تر از میانگین کشوری است و توزیع نامتوازن زمانی و مکانی و بالا بودن تبخیر در استان باعث شده است که همیشه با مشکلات ناشی از کم‌آبی و خشکسالی روبه‌رو باشند. مردم استان کرمان به دلیل این شرایط، در طول تاریخ سعی کرده بودند که با استفاده از دانش بومی و ابزارهایی مثل قنات، آب را مدیریت کنند و برای آن ارزش قائل شوند. اما در طول سالیان گذشته به دلیل توسعه صنعتی و جمعیتی در نواحی خشک، پایداری منابع آب در این مناطق به هم خورده است و این موضوع باعث شده است که تاب‌آوری بخش‌های مختلف مصرف‌کننده آب نسبت به خشکسالی و تغییر اقلیم مناسب نباشد و تامین آب شرب نیز با سختی‌های فراوانی مواجه شود. مدیریت منابع آب در ایران، نیازمند نگاه و یادگیری از گذشته است. سازگاری با کم‌آبی که در گذشته سرلوحه همه فعالیت‌های اقتصادی و معیشتی ایرانیان بوده است، امروز ضروری‌ترین درمان برای ناپایداریهای منابع آب ایران است. مدیریت منابع آب و بالاخص مقوله سازگاری با کم‌آبی، مسأله‌ای عمیقاً میان‌بخشی، چندرشته‌ای و مستلزم همکاری در همه سطوح عمودی و افقی نظام حکمرانی است. به همین منظور مطابق بند اول مصوبه شماره ۱۵۸۹۶۹ / ت ۵۵۰۹۲ ه مورخ ۱۲ / ۱۲ / ۱۳۹۶ هیات وزیران، کارگروه ملی سازگاری با کم‌آبی موظف به تعیین چگونگی توزیع کمبود بین مصارف مختلف گردید. برای این منظور، کارگروه ملی، ساختار برنامه‌های سازگاری با کم‌آبی را برای توزیع کمبود آب بین بخش‌های مختلف مصرف‌کننده آب و برنامه‌دستیابی به آب قابل برنامه‌ریزی و جبران

کسری مخازن آب زیرزمینی، تدوین و به استانداران به عنوان روسای کارگروه های استانی سازگاری با کم آبی ابلاغ نمود. در سال ۱۳۹۹ برنامه سازگاری با کم آبی استان کرمان پس از تصویب در کارگروه استانی سازگاری با کم آبی در کارگروه ملی به تصویب رسید. بر اساس برنامه مصوب استان کرمان و به منظور جبران کسری مخزن سالیانه در استان کرمان مقرر گردیده است تا سال ۱۴۰۵، ۱۰۲۹.۷ میلیون مترمکعب برداشت آب از منابع زیرزمینی توسط شرکت آب منطقه ای، سازمان های جهاد کشاورزی، شرکت آب و فاضلاب، سازمان صنعت، معدن و تجارت و شهرک های صنعتی کاهش پیدا کند. بر اساس این برنامه شرکت آب منطقه ای از طریق پر و مسلوب المنفعه نمودن چاه های غیر مجاز به میزان ۲۳۵ میلیون مترمکعب و سازمان های جهاد کشاورزی از طریق اقداماتی نظیر اجرای سیستم های نوین آبیاری، انتقال آب با لوله و کانال، اجرای الگوی کشت محصولات زراعی و باغی، توسعه کشت های گلخانه ای با رویکرد انتقال کشت از فضای باز به گلخانه به میزان ۷۲۲.۶ میلیون مترمکعب و شرکت آب و فاضلاب و سازمان صنعت، معدن تجارت نیز در کنار این اقدامات بایستی به ترتیب ۴۱.۸ و ۳۰.۳ میلیون مترمکعب برداشت خود را از منابع آب زیرزمینی کاهش دهند.

این برنامه اولین برنامه فرابخشی مدیریت مصرف آب در کشور است و برای اولین بار تمام دستگاه ها به منظور حفاظت از منابع آب کنار هم قرار گرفتند. اجرای این برنامه با توجه به تعارض اهداف و وظایف برخی از دستگاه های وظیفه مند، به کمک و حمایت کلیه دستگاه های وظیفه مند نیاز دارد تا از چالش هایی نظیر محدودیت تامین آب شرب، فرونشست، کاهش کیفیت سفره های آب زیرزمینی و تهدیدات امنیت غذایی جلوگیری شود. در حال حاضر اجرای این برنامه علی رغم تمام مشکلات بخش آب در استان با چالش های بسیار زیادی مواجه شده است. عدم همکاری سازمان های جهاد کشاورزی، مشکلات اجتماعی و اقتصادی مردم برای اجرای این برنامه، تاثیر این برنامه بر معیشت گروهی از مردم استان، عدم نصب کنتور بر روی درصد بالایی از چاه های استان، موانع اصلاح و تعدیل چاه های کشاورزی، چاه های فاقد پروانه بهره برداری، نیاز صنایع به آب و توسعه صنعتی و معدنی پیش بینی شده علی رغم مشکلات کمبود آب از مشکلات پیش روی اجرای برنامه سازگاری با کم آبی در استان کرمان است. در کنار این مشکلات راستی آزمایی اقدامات گزارش شده دستگاه های وظیفه مند در بخش های کشاورزی، صنعت، شرب و بهداشت نیز یکی دیگر از موضوعات مهمی است که بایستی به آن توجه داشت.

۲-اهداف

۱- آسیب شناسی و امکان سنجی برنامه های مصوب سازگاری با کم آبی در استان کرمان

۲- بررسی موانع پیش روی اجرای برنامه های پیش بینی شده سازگاری با کم آبی و ارائه راهکارهای عملی رفع موانع

۳- صحت سنجی عملکرد اعلام شده توسط دستگاه های وظیفه مند در برنامه سازگاری با کم آبی با بازدیدهای

میدانی و بررسی های علمی

۴- ارائه راهکارهای عملی فنی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی برای اجرای برنامه سازگاری با کم آبی در استان

۵- ارائه گزارش در خصوص ضرورت اجرای برنامه های مصوب سازگاری با کم آبی

۶- تولید محتوای آموزشی برای بخش های کشاورزی، شرب و صنعت به منظور فرهنگ سازی مدیریت مصرف آب

۳- دستاوردهای کاربردی این تحقیق (نتایج و خروجی های مورد انتظار)

۱- ارائه گزارشی جامع به منظور ارائه به استاندار و سایر مقامات سیاسی استان در خصوص آسیب شناسی و امکان

سنجی، ضرورت و موانع پیش روی برنامه سازگاری با کم آبی و راهکارهایی جامع به منظور اجرای این برنامه در

بخش های مختلف

۲- بررسی و صحت سنجی گزارشات شش ماهه اعلام شده توسط دستگاه های وظیفه مند استانی

۳- تولید جزوات و محتوای آموزشی (به شکل فیلم و برگزاری دوره های آموزشی و ...) در موضوع مدیریت

مصرف آب در بخش های کشاورزی شرب و صنعت

۴- تهیه ۱ مقاله ISI در ژورنال های Q1 و ۲ مقاله علمی - پژوهشی از دستاوردهای این پروژه

۴- رئیس کلی شرح خدمات:

۱- بازدید میدانی از اجرای برنامه های سازگاری با کم آبی توسط دستگاه های وظیفه مند

۲- بررسی علمی و فنی عملکرد اعلام شده دستگاه های وظیفه مند در برنامه سازگاری با کم آبی

۳- بررسی کامل برنامه های مصوب شده سازگاری با کم آبی

۴- بررسی ابعاد فنی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی برنامه های سازگاری با کم آبی در استان کرمان

۵- تولید محتوای آموزشی در زمینه مدیریت مصرف آب، جهت ارتقای آگاهی عمومی از وضعیت منابع آب استان

طبق نظر ناظر پروژه

۷- حداقل تخصص‌های مورد نیاز در تیم پژوهش:

ردیف	تخصص	حداقل مدرک مورد نیاز
۱	علوم و مهندسی آب - مدیریت منابع آب	دکتر
۲	علوم و مهندسی آب - آبیاری و زهکشی	دکتر
۳	مهندسی کشاورزی - ترویج و آموزش کشاورزی پایدار	دکتر
۴	مهندسی کشاورزی - تولید و ژنتیک گیاهی	دکتر
۵	جامعه‌شناسی	دکتر
۶	علوم سیاسی	دکتر
۷	اقتصاد	دکتر
۸	مهندسی صنایع	دکتر
۹	مهندسی مکانیک	دکتر